

Current epizootiological status of Aujeszky's disease in swine in Poland

Rudy A., Department of Epizootiology and Clinic of Bird and Exotic Animals, Faculty of Veterinary Medicine, Wrocław University of Environmental and Life Sciences

Aujeszky's disease (AD) eradication program in swine was introduced in Poland in May 2008 for the next 6 years. The first step of this program was to establish the number of Aujeszky's disease virus (ADV) infected farms in all administrative districts and 16 voivodships. This was accomplished by serological testing. AD eradication program is based on vaccination-eradication strategy. Therefore, 313.4 thousand animals from 7663 farms were slaughtered in years 2008-2010. At the end of 2010, above 3% of pig farms in the Małopolska Province and the Świętokrzyskie Province, from 1-3% of pig farms in the next 5 voivodships (the Łódź Province, the Wielkopolska Province, the Kujawy-Pomerania Province and the Mazovia Province) and less than 1% of pig farms in the rest 9 voivodships remained ADV infected. The aim of this paper was to present the current status of AD eradication program in swine in Poland.

Keywords: national eradication program.

Chorobę Aujeszkyego opisano po raz pierwszy w 1902 r. na Węgrzech, jako zakaźną zaraźliwą chorobę świń oraz innych gatunków zwierząt. Czynnikiem etiologicznym jest alfa herpeswirus wysoce oporny na działanie czynników fizycznych, wywołujący u świń zakażenie latentne, co utrudnia zwalczanie choroby. W chlewniach wirus może krążyć w populacji bezobjawowo, a w przypadku pogorszenia się warunków utrzymania następuje ujawnienie się klinicznych objawów zakażenia. Klasyczne objawy kliniczne choroby szczególnie uwydatniają się u prosiąt od 2 tygodnia życia, m.in. wzrost temperatury ciała, brak koordynacji ruchów, drżenie mięśni, bezgłos. Śmiertelność w tej grupie wiekowej sięga 100%; śmiertelność prosiąt starszych wynosi około 50–70%. Innymi konsekwencjami występowania choroby Aujeszkyego są m.in. zmniejszone przyrosty masy ciała i ronicenia u loch (1).

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych

Sytuacja epizootologiczna choroby Aujeszkyego u świń w Polsce

Andrzej Rudy

z Katedry Epizootologii z Kliniką Ptaków i Zwierząt Egzotycznych Wydziału Medycyny Weterynaryjnej we Wrocławiu

zwierząt (2) główny lekarz weterynarii opracowuje programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, które na drodze rozporządzenia Rady Ministrów stają się obowiązujące na części lub całym terytorium kraju. W przypadkach programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, główny lekarz weterynarii występuje o ich zatwierdzenie do Komisji Europejskiej.

Program zwalczania choroby Aujeszkyego u świń w Polsce

W drugiej połowie 2004 r. główny lekarz weterynarii opracował pilotażowy program zwalczania choroby Aujeszkyego dla województwa wielkopolskiego, kierując się następującymi przesłankami merytorycznymi:

- dużą koncentracją pogłowia trzody chlewnej na tym terenie,
- dużą wiedzą tamtejszych hodowców,
- sprawną organizacją pracy służby weterynaryjnej i związków hodowców trzody chlewnej,
- dobrym przygotowaniem technicznym Zakładu Higieny Weterynaryjnej,
- wystarczającą liczbą personelu weterynaryjnego do pobierania krwi oraz prowadzenia badań laboratoryjnych,
- wysokim prawdopodobieństwem wykrycia stad oraz zwierząt seropozytywnych.

W grudniu 2004 r. projekt programu pilotażowego został przedstawiony hodowcom, powiatowym lekarzom weterynarii oraz organizacjom pozarządowym województwa wielkopolskiego. Zastosowane środki epizootyczne przedstawione w programie w odniesieniu do stad zakażonych nie odpowiadały jednak hodowcom, a także właścicielom ubojni trzody chlewnej. Obydwie grupy były popierane przez Związek Hodowców Trzody Chlewnej. Nie wyrażono zgody na zasady

przemieszczania zwierząt oraz pokrywania kosztów szczepień profilaktycznych trzody chlewnej przeciwko chorobie Aujeszkyego przez hodowców. Ponadto Wielkopolskiej Izbie Lekarsko-Weterynaryjnej nie odpowiadała wysokość wynagrodzeń dla lekarzy pobierających krew oraz wykonujących szczepienia. Koszt całości programu oszacowano na około 15 mln zł, bez odszkodowań dla hodowców, ponieważ program nie przewidywał usuwania świń z gospodarstw zakażonych poprzez ubój.

Z powodu braku w budżecie środków w 2005 r. program nie został wprowadzony w życie.

W 2006 r. wprowadzono pilotażowy program w województwie lubuskim na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 12 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkyego u świń na obszarze województwa lubuskiego (3). Program ten kontynuowano w 2007 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 24 sierpnia 2007 r. (4). Rozpoczęcie pobierania próbek krwi do badań nastąpiło w IV kwartale 2006 r. i było poprzedzone działaniami zmierzającymi do uaktualnienia liczby stad i pogłowia trzody chlewnej na terenie województwa. Uzyskane w tym zakresie dane w systemie IRZ nie odzwierciedlały stanu faktycznego.¹

Ogólnopolski program zwalczania choroby Aujeszkyego u świń wprowadzono rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 marca 2008 r. (5). Rozporządzenie to zostało zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z 27 kwietnia 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkyego u świń (6). Program zwalczania choroby został zaplanowany na 6 lat (2008–2013). Komisja Europejska zatwierdziła program decyzją nr 2007/782.WE

¹ Lubuski wojewódzki lekarz weterynarii pismem z 13 września 2006 r. polecił powiatowym lekarzom ustalenie liczby stad i liczebność pogłowia trzody chlewnej oraz weryfikację stanu rejestracji trzody chlewnej w biurach powiatowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR).

Spośród 4 kontrolowanych przez Naczelną Izbę Kontroli powiatowych inspektoratów weterynarii tylko w jednym inspektoracie dane systemu IRZ były zbieżne z danymi inspektoratu. W pozostałych inspektoratach różnice wynosiły od 10 do 49%.

W pierwszym pobieraniu próbek krwi zbadano 641 stad liczących łącznie 3228 świń i wszystkie stada wykazały wynik ujemny.

W drugim pobieraniu próbek krwi zbadano 467 stad, liczących łącznie 3113 świń i także uzyskano wynik ujemny.

W trzecim pobieraniu próbek krwi przebadano 1260 stad, liczących łącznie 12 841 świń. W wyniku tego badania stwierdzono 3 stada zakażone wirusem choroby Aujeszkyego, które poddano ubojowi, a liczba usuniętych zwierząt z hodowli wyniosła 87 sztuk.

W latach 2006–2009 w województwie lubuskim zbadano 138 416 próbek krwi (z czego 80% w latach 2006–2007). Zakażenie wirusem Aujeszkyego stwierdzono w 13 stadach, co stanowiło 0,1% stad objętych badaniami. Zwierzęta z tych stad zostały poddane natychmiastowemu (255 świń) lub odroczonego (4849 świń) ubojowi.

Szczepienie zwierząt przeciwko chorobie zastosowano w 26 stadach w tym w 20 stadach, które znajdowały się w obszarze zapowietrzonym, tj. 1,5 km od stwierdzonego ogniska. Wydatki na realizację programu pilotażowego w latach 2006–2007 wyniosły 1492,1 tys. zł (10).

z 30 listopada 2007 r., przyznając dofinansowanie w wysokości 4650 tys. euro (7).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 kwietnia 2009 r. wprowadziło szereg istotnych zmian merytorycznych w sposobie zwalczania choroby Aujeszkyego u świń na terenie kraju. Zdefiniowano w nim status epizootyczny stad oraz określono zasady jego nadawania:

- stada potencjalnie wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego – szczepionego,
- stada wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego – szczepionego,
- stada wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego,
- wprowadzono obowiązek zaopatrywania w świadectwo zdrowia każdej przesyłki świń na terenie kraju,²
- obowiązkowe pobierania krwi ograniczono do świń od 12 tygodnia życia,
- zrezygnowano z tworzenia obszaru zapowietrzonego w promieniu 1,5 km wokół ogniska choroby, statusu epizootycznego stada w obszarze zapowietrzonym, szczepień i ograniczeń związanych z takim obszarem,
- oprócz uboju wprowadzono możliwość zabicia świń przy likwidacji świń w stadzie,
- określono warunki stałego monitoringu choroby w rejonie wolnym od wirusa choroby Aujeszkyego; uznano, że monitoring będzie prowadzony przez 24 miesiące w rejonie stad urzędowo wolnych, do uznania rejonu za urzędowo wolny.

Cel wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkyego u świń Polsce

Realizacja programu w skali kraju ma umożliwić prowadzenie przez Polskę swobodnego handlu trzodą chlewną z państwami wolnymi od choroby Aujeszkyego zgodnie z decyzją Komisji 2008/185/WE z 21 lutego 2008 r. w sprawie dodatkowych gwarancji wewnątrzspółnotowych handlu trzodą chlewną, odnoszących się do choroby Aujeszkyego oraz kryteriów przekazywania informacji o tej chorobie (8). Uwolnienie kraju od choroby Aujeszkyego może w przyszłości przeciwdziałać możliwości utraty eksportu wieprzowiny.

Metody zwalczania choroby przyjęte w programie

1. Określenie stopnia zakażenia stad i zwierząt w powiatach oraz województwach określano na drodze przeprowadzenia trzykrotnych badań

Tabela 1. Przebieg badań w kierunku choroby Aujeszkyego od początku realizacji programu (według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii)

Etap programu	Liczba zbadanych		Liczba zakażonych		Średni odsetek zakażeń	
	stad	zwierząt	stad	zwierząt	stada	zwierzęta
Pierwsze badanie	369 163	2 147 032	12 650	25 946	3,4	1,2
Drugie badanie	317 011	2 373 482	3 929	7 957	1,2	0,3
Trzecie badanie	259 196	2 322 065	1 468	2 675	0,6	0,1
Razem	369 163*	6 842 579	18 047	36 578	4,9	0,5

* Liczba stad zbadanych w ramach pierwszego pobierania próbek, które obejmowało wszystkie stada zarejestrowane w CBD IRZ ARiMR. W kolejnych etapach badane były stada, w których uzyskano ujemne wyniki badań

serologicznych świń w kierunku zakażenia wirusem choroby Aujeszkyego.

Celem pierwszego badania było:

- wykrycie seroreagentów w stadach świń z 95% prawdopodobieństwem, przyjmując, że odsetek świń zakażonych w stadzie wynosi co najmniej 20%,
- określenie występowania zakażenia wirusem choroby Aujeszkyego wśród loch, knurów i tuczników w stadach zarodowych i zamkniętych cyklach produkcyjnych na terenie powiatów, województw i kraju,
- określenie liczby stad zarodowych i o pełnym cyklu produkcyjnym potencjalnie wolnych od wirusa choroby Aujeszkyego.

Celem drugiego badania próbek krwi było potwierdzenie niewystępowania zakażenia wirusem choroby Aujeszkyego w stadach lub jego wykrycie z 95% prawdopodobieństwem, seroreagentów w stadach uznanych za potencjalnie wolne od wirusa, przy założeniu, że odsetek zwierząt zakażonych w stadzie wynosi 5% oraz weryfikacja określonego na podstawie pierwszego badania procentu zakażenia wirusem w poszczególnych powiatach, województwach i kraju.

Trzecie badanie przeprowadzono po upływie od 2 do 6 miesięcy po drugim pobraniu próbek krwi w stadach, które na podstawie wyników drugiego badania uzyskały status stada seronegatywnego. Pobrano w jednym czasie próbki krwi od loch, knurów trwale oznakowanych oraz od losowo wybranych tuczników. Ponadto pobrano dwukrotnie próbki krwi od zwierząt przeznaczonych do tuczu według przyjętego klucza, wielkości tuczarni lub gęstości populacji świń na 100 ha użytków rolnych.

2. Stałe monitorowanie stad uznanych za wolne od wirusa choroby Aujeszkyego.

Serologiczne badania kontrolne (stałe monitorowanie choroby) przeprowadza się w stadach:

- wolnych od wirusa choroby Aujeszkyego,
- wolnych od wirusa choroby Aujeszkyego szczepionych,
- urzędowo wolnych od wirusa choroby Aujeszkyego.

Celem stałego monitoringu jest potwierdzenie utrzymania statusu: stada urzędowo wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego, stada wolnego od choroby Aujeszkyego oraz stada wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego – szczepionego, a w następstwie regionu wolnego od wirusa choroby Aujeszkyego.

3. Przy likwidacji choroby w ogniskach przyjęto następujące metody:

- a) eliminacja zwierząt zakażonych oraz szczepienia pozostałych zwierząt w stadzie,
- b) likwidacja zwierząt w stadzie zakażonym poprzez ubój lub zabicie.

Metoda „szczepienie – eliminacja” polega na szczepieniu świń w stadach zakażonych, badaniu serologicznym świń i uboju lub zabiciu zwierząt o dodatnich wynikach badania. Alternatywną metodą likwidacji wirusa w stadzie jest:

- odroczony ubój świń w stadzie po osiągnięciu odpowiedniej wagi, a w przypadku stad zarodowych i o pełnym cyklu produkcyjnym po wyproszeniu i odsadzeniu prosiąt,
- natychmiastowym uboju lub zabiciu wszystkich świń w stadzie.

Wybór metody zwalczania zależał od sytuacji epizootycznej na obszarze powiatu. Wybierając metody zwalczania powiatowy lekarz weterynarii brał pod uwagę: liczbę stad zakażonych na obszarze powiatu, obsadę zwierząt w stadach zakażonych oraz inne przesłanki, takie jak ekonomiczne, środowiskowe i psychologiczne właścicieli stad. Niejednokrotnie na terenie powiatu stosowane były wszystkie możliwe metody zwalczania choroby.

² Poważnym problemem dla Inspekcji Weterynaryjnej był brak zgodności pomiędzy liczbą stad świń zarejestrowanych przez posiadaczy w ARiMR, a stanem faktycznym. Następnym problemem stanowiły siedziby stad nowo zarejestrowane w ARiMR. Siedziby te w chwili rozpoczęcia programu nie były zarejestrowane przez posiadaczy zwierząt, pomimo że były w nich utrzymywane świnie w liczbie przekraczającej jedno zwierzę. W związku z tym, wprowadzono obowiązek zaopatrywania każdej przesyłki świń w obrocie krajowym w świadectwa zdrowia, co sprawiło, że hodowcy zaczęli rejestrować siedziby stad. Dzięki tej operacji zbadano dodatkowo 26 596 stad.

Tabela 2. Przebieg badań w kierunku choroby Aujeszkyego w ramach stałego monitorowania choroby i badań uwalniających od początku realizacji programu (według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii)

Etap programu	Liczba zbadanych		Ujemny wynik badania		Dodatni wynik badania	
	stad	zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
Stale monitorowanie choroby - I badanie	233 652	1 384 742	232 987	10 200 282	665	24 046
Stale monitorowanie choroby - II badanie	17 992	128 193	17 952	1 125 888	40	2198
Stada na uwolnieniu*	11 379	191 528	10 162	517 356	1217	104 797

* Stada zakażone, w których jako metodę zwalczania wprowadzono szczepienie. Badania uwalniające rozpoczyna się w momencie, gdy w stadzie zakażonym, szczepionym nie pozostała żadna świnia stada podstawowego, przebywająca w nim w momencie uznania stada za ognisko choroby

Wyniki badań serologicznych świń po wprowadzeniu programu

W tabeli 1 przedstawiono wyniki trzech badań próbek krwi: liczbę zbadanych stad, liczbę zwierząt, od których pobrano krew do badania, liczbę stad zakażonych, liczbę zwierząt zakażonych i średni odsetek zakażenia stad i zwierząt.

Według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii badaniu poddano 369 163 stad świń, w których pobrano krew od 6 842 579 zwierząt. W skali kraju zakażenie wirusem choroby Aujeszkyego wykazano w 18 047 (4,9%) stadach u 36 578 (0,5%) świń. Średni odsetek zakażeń przy pierwszym badaniu wyniósł 3,4% stad u 1,2% świń, a w trzecim badaniu w 0,6% stad u 0,5% świń (tab. 1.).

W pierwszym badaniu największy procent zakażeń stad wykazano

w województwach: świętokrzyskim – 8,62%, wielkopolskim – 8,44%, kujawsko-pomorskim – 7,34%, małopolskim – 5,81%, mazowieckim – 3,14% oraz warmińsko-mazurskim – 3,08%. Zakażenie stad powyżej 2% wystąpiło w województwach: łódzkim – 2,06%, podkarpackim – 2,04%, natomiast powyżej jednego procenta w województwie śląskim – 1,85%. Poniżej jednego procenta zakażenie stad występowało w województwach: lubelskim – 0,34%, opolskim – 0,33%, pomorskim – 0,27%, podlaskim – 0,26%, zachodniopomorskim – 0,09%, dolnośląskim – 0,02%, lubuskim – 0,00%.

W drugim badaniu w zakresie zakażenia stad wirusem choroby Aujeszkyego otrzymano następujące wyniki: w województwie świętokrzyskim – 4,14%, małopolskim – 3,15%, wielkopolskim – 1,90%, kujawsko-pomorskim – 1,67%, podkarpackim

– 1,62%, mazowieckim – 0,93%, warmińsko-mazurskim – 0,98%, łódzkim – 0,55%, śląskim – 0,80%. W pozostałych województwach odsetek zakażeń wynosił od 0,13% w lubelskim do 0,05% w dolnośląskim i 0,00% w lubuskim.

Trzecie badanie wykazało, że stopień zakażenia zmniejszył się w województwach: świętokrzyskim do 2,24%, podkarpackim – do 1,33%, małopolskim – do 1,27%, mazowieckim – do 0,90%, wielkopolskim – do 0,64% i kujawsko-pomorskim – do 0,47%. W województwie dolnośląskim nie wykazano zakażeń, natomiast w pozostałych województwach wyniósł od 0,27% w województwie śląskim do 0,01% w województwie opolskim (ryc. 1).

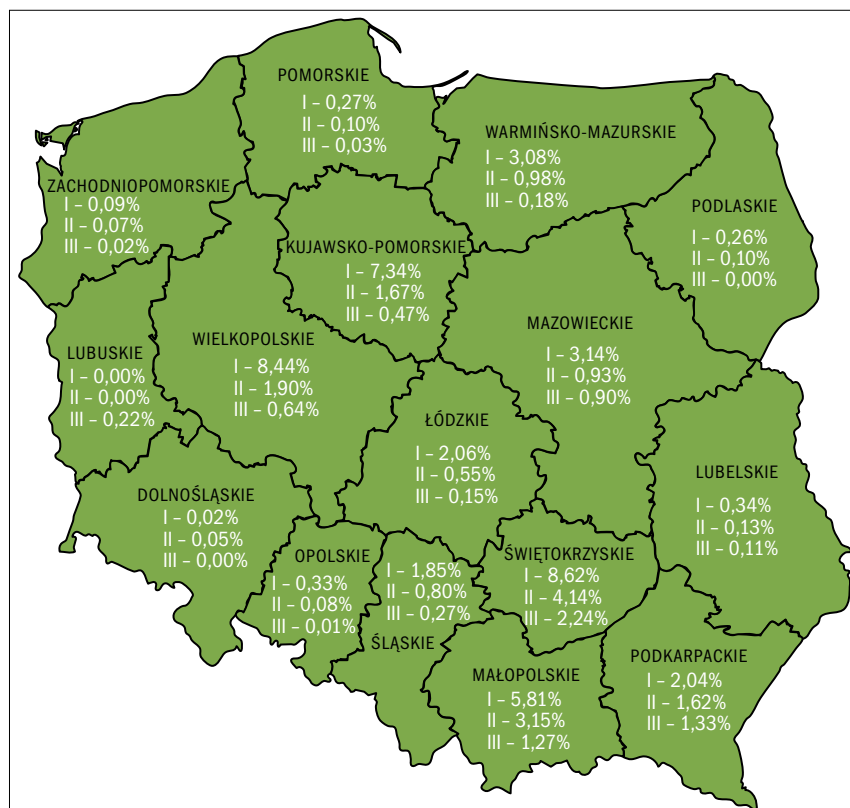
W wyniku stałego monitoringu w pierwszym cyklu przebadano 233,6 tys. stad i ponad 1 384,7 tys. zwierząt. W wyniku tego badania stwierdzono 665 stad i 24 046 świń zakażonych wirusem choroby Aujeszkyego. Na tym etapie wykazano 232,9 tys. stad wolnych od wirusa choroby Aujeszkyego. W drugim cyklu monitoringu stwierdzono 40 stad i 2198 świń z wynikiem dodatnim (tab. 2).

Po trzech badaniach szczepienie przeciwko chorobie Aujeszkyego przeprowadzono w 37 864 stadach i objęto nim 2 384,4 tys. świń. Po pierwszym etapie badania szczepienie wprowadzono w 29 515 stadach, po drugim – w 5240 stadach, a po trzecim w 3109 stadach. W latach 2008–2009 szczepień nie stosowano w województwach: opolskim, pomorskim, śląskim i zachodniopomorskim.

Ubój świń przeprowadzono w 7663 stadach i poddano ubojowi 313 481 świń. Ubój zwierząt zastosowano po pierwszym badaniu w 5307 stadach, po drugim w 1659 i trzecim w 697 stadach (tab. 3).

Eliminację zwierząt poprzez ubój w latach 2008–2009 stosowano prawie we wszystkich województwach. W liczbach przedstawia się to następująco: wielkopolskie – 87,7 tys. świń, mazowieckie 29,4 tys., kujawsko pomorskie – 17,3 tys., śląskie – 7,4 tys., małopolskie – 6,8 tys., pomorskie – 6,5 tys., warmińsko-mazurskie – 5,5 tys. i łódzkie – 3,8 tys. świń. W pozostałych województwach liczba eliminowanych zwierząt poprzez ubój wynosiła od 540 w województwie opolskim do 1500 świń w województwie podlaskim.

Na koniec 2010 r. wskaźnik zakażenia stad powyżej 3% chorobą Aujeszkyego miał miejsce w województwie małopolskim oraz świętokrzyskim. W województwach kujawsko-pomorskim, łódzkim, mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim odsetek stad zakażonych wirusem choroby Aujeszkyego wyniósł od 1 do 3%. W pozostałych dziewięciu województwach odsetek stad zakażonych wirusem kształtował się poniżej 1%.

Ryc. 1. Stopień zakażeń stad trzody chlewnej w poszczególnych etapach badania. Objasnienie: I, II, III – kolejna badanie

Tabela 3. Przebieg zwalczania choroby Aujeszkiego u świń metodą „szczepienie – eliminacja” od początku realizacji programu (według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii)

Etap programu	Szczepienie		Ubój/zabicie	
	liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
Pierwsze badanie	29 515	1 891 223	5 307	224 900
Drugie badanie	5 240	312 714	1659	64 756
Trzecie badanie	3 109	179 498	697	23 825
Razem	37 864	2 383 435	7663	313 481

Podsumowanie

6 sierpnia 2010 r. Polska została wpisana do wykazu państw członkowskich, w których wprowadzony został krajowy program kontroli choroby Aujeszkiego (9). Powyższa decyzja oznacza, że nasz kraj ma możliwość handlu wewnątrzspółnotowego trzodą chlewną, przeznaczoną do hodowli, produkcji lub uboju z państwami członkowskimi wolnymi od choroby Aujeszkiego po spełnieniu warunków zdrowotnych, określonych w decyzji Komisji 2008/185 WE (8). W praktyce oznacza to, że na terenie kraju przy prowadzeniu stałego monitoringu zaistniała konieczność zwiększenia liczby zwierząt, od których mają być pobierane próbki krwi w poszczególnych stadach. Istnieje zatem konieczność zmiany przepisów krajowych odnośnie do zasad stałego monitorowania choroby.

W 2008 r. pogłowie trzody chlewnej w Polsce wynosiło 14 242,3 tys. świń (10). Eliminacja 313,4 tys. sztuk trzody w związku z prowadzonym programem zwalczania choroby Aujeszkiego w latach 2008–2010 nie miała istotnego wpływu na stan pogłowia trzody chlewnej w kraju. Znacznie większy wpływ na zmniejszenie pogłowia trzody chlewnej ma wzrost cen zbóż, przekładający się na cenę pasz, co prowadzi do pozbywania się przez hodowców stada podstawowego.

Nie ulega wątpliwości, że metoda uboju jest rozwiązaniem droższym niż szczepienie zwierząt, jednak w wypadku sytuacji epizootycznej mającej miejsce w województwach dolnośląskim, opolskim, zachodniopomorskim należy ją uznać za pożądaną. W tych trzech województwach poddano ubojowi około 3 tys. świń, tj. 46,1% liczby świń poddanych ubojowi w województwie pomorskim.

Zastosowanie metody szczepień i eliminacji spowodowało, że odsetek zakażonych świń po trzecim badaniu zmniejszył się w województwach: świętokrzyskim z 8,62 do 2,24%, wielkopolskim z 8,44 do 0,64%, kujawsko-pomorskim z 7,34 do 0,47%, małopolskim z 5,8 do 1,27%, mazowieckim z 3,14 do 0,90%, a warmińsko-mazurskim z 3,08 do 0,18%.

Likwidację choroby metodą szczepienia-ubój zastosowano w 45 527 stadach.

30 grudnia 2010 r. rozporządzeniem Rady Ministrów zmieniającym rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (11) zniesiono obowiązek zaopatrywania transportów świń pochodzących ze stad, w których uzyskano ujemne wyniki badań w kierunku choroby Aujeszkiego przeznaczonych bezpośrednio do rzeźni w świadectwa zdrowia zwierząt. Fakt ten może mieć istotny wpływ na dalszy proces uwalniania stad od choroby Aujeszkiego w latach 2011–2013.

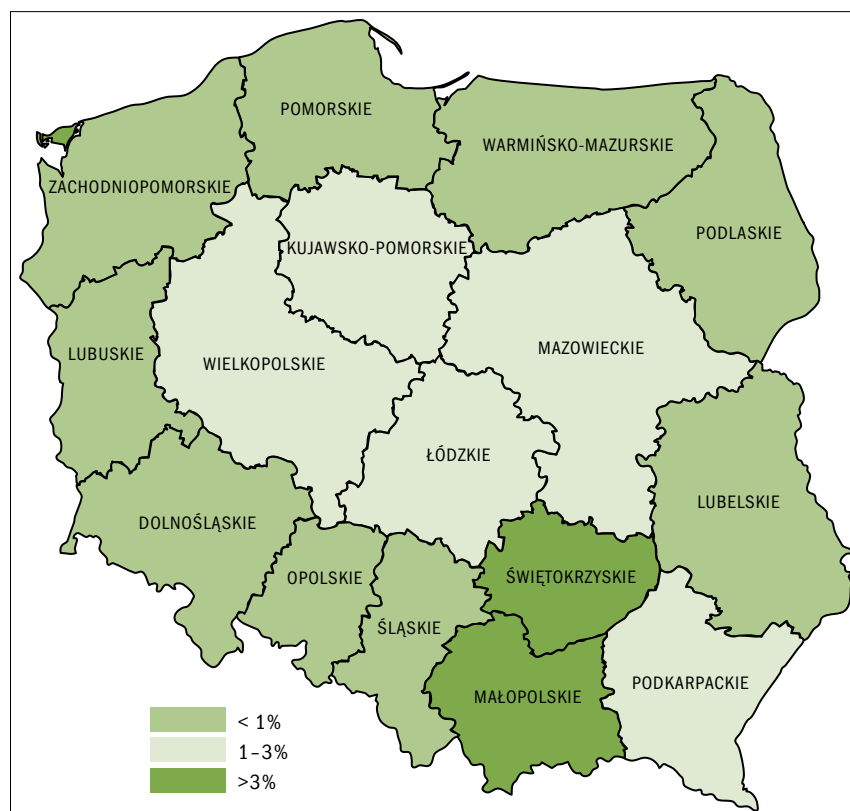
Oceniając aktualną sytuację epizootyczną w zakresie choroby Aujeszkiego należy sądzić, że w 2013 r. terytorium Polski zostanie oficjalnie uznane za wolne od tej choroby.

Piśmiennictwo

1. Pejsak Z.: *Ochrona zdrowia świń*. P.W.R. Poznań, s. 183.
2. Ustawa z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (DzU 2004 nr 69, poz. 625, z późn. zm.).

3. Rozporządzenie Rady Ministrów z 12 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń na obszarze województwa lubuskiego (DzU 2006 r. nr 109, poz. 1751).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń na obszarze województwa lubuskiego (DzU 2007 r. nr 156, poz. 1098).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (DzU 2008 r. nr 64, poz. 397).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 kwietnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (DzU 2009 r. nr 74, poz. 631).
7. Decyzja Komisji 2008/897/WE z 26 listopada 2009 r. zatwierdzająca roczne i wieloletnie programy krajowe oraz wkład finansowy Wspólnoty w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych, przedstawione przez państwa członkowskie na 2010 r. i lata następne (Dz. Urz. UE L 317/36 z 3.12.2009 z późn. zm.).
8. Decyzja Komisji w sprawie dodatkowych gwarancji wewnątrzspółnotowych handlu trzodą chlewną odnoszących się do choroby Aujeszkiego oraz kryteriów przekazywania informacji o tej chorobie z 23 lipca 2001 (Dz. Urz. UE nr L 215 z 9 sierpnia 2001 r., s. 48 ze zm. 2008, 185/WE).
9. Decyzja Komisji nr 2010/434/UE z 6 sierpnia 2010 r. zmieniająca decyzję 2008/WE w odniesieniu do włączenia Słowenii do wykazu państw członkowskich od choroby Aujeszkiego, a Polski oraz regionów Hiszpanii do wykazu państw członkowskich, w których wprowadzony został zatwierdzony krajowy program kontroli tej choroby (Dz. Urz. UE nr L 208 z 7.08.2010 r., s. 5).
10. Informacja o wynikach kontroli realizacji programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń Nr ewid. 35/2010/P09110/KSR lipiec 2010. s. 5-58.
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (DzU 2010 r. nr 259, poz. 1765).

Dr Andrzej Rudy, Wrocław, pl. Grunwaldzki 65, e-mail: grazyna.rudy@poczta.onet.pl

Ryc. 2. Odsetek zakażonych stad w poszczególnych województwach pod koniec 2010 r.